

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

Orientació i acció tutorial a l'ESO

21 de juny de 2013

Orientació i acció tutorial a l'ESO

1. Criteris i orientacions generals per a l'organització de l'orientació educativa, la tutoria i l'orientació acadèmica i professional.....	2
1.1. Aspectes generals de la tutoria.....	2
1.2. Aspectes generals de l'orientació. Coordinació entre primària i secundària ...	4
1.3. La tutoria i l'orientació a primer i segon d'ESO. El full de seguiment acadèmic	5
1.4. La tutoria i l'orientació a tercer i quart d'ESO. El document orientador	6
1.5. Les funcions de l'orientador en el centre	7
1.6. La comissió d'atenció a la diversitat	9
1.7. La coordinació de l'orientador i l'EAP	10
2. Criteris d'assignació de professors al centre per a la tutoria	10
3. Consideracions per a l'orientació acadèmica i professional	11
4. Eines d'acompanyament i seguiment dels alumnes	12
5. Recursos per a l'orientació acadèmica i professional.....	12

1. Criteris i orientacions generals per a l'organització de l'orientació educativa, la tutoria i l'orientació acadèmica i professional

L'acompanyament personalitzat del procés d'aprenentatge i d'escolarització de l'alumne s'ha de considerar com un eix vertebrador de la formació. Els centres han d'implementar estratègies organitzatives dins el seu projecte educatiu per fer de l'orientació educativa una eina bàsica per atendre la diversitat i la singularitat dels alumnes.

La responsabilitat de l'orientació educativa i de l'acció tutorial és de tot l'equip docent i requereix una correcta planificació i coordinació del conjunt del centre.

Les actuacions de tutoria i d'orientació han de respondre a criteris ajustats als nivells de l'etapa i, també per això, a plantejaments adequats als nivells i ritmes d'aprenentatge competencial de l'alumne, tant del seu procés autonomitzador com de la seva maduresa personal i integració social. Això demana al centre una intervenció educativa de conjunt i continuada que s'ha de recollir en un Pla d'acció tutorial i que dona resposta a una manera de treballar, de fer i de ser del centre projectada cap al desenvolupament integral dels alumnes.

Correspon a l'equip directiu la planificació, coordinació i avaluació de la tutoria i l'orientació. Els professors especialistes de l'orientació educativa han de dinamitzar i assessorar l'equip directiu i l'equip de professors.

1.1. Aspectes generals de la tutoria

La tutoria ha de garantir l'espai i el temps específic per treballar el currículum que afavoreix l'aprenentatge de l'autonomia i la formació integral de l'alumne.

En aquest sentit, la tutoria consisteix en un conjunt d'activitats educatives interrelacionades destinades a l'entrenament i l'hàbit de les competències següents:

- aprendre a ser un mateix (amb confiança, responsabilitat, seguretat, autoconeixement, constància i autoestima)
- aprendre a ser autònom (a partir de la cura d'un mateix i de l'entorn, de participar i orientar-se en la presa de decisions en l'espai i en el temps)
- aprendre a aprendre (amb hàbits de treball, pautes d'estudi, capacitat d'esforç, disciplina, atenció, reflexió, escolta activa, pensament divergent, crític i creatiu)
- aprendre a comunicar-se (a partir de l'expressió de les pròpies emocions, sentiments, necessitats i idees, capaç de conversar en grup per construir, tenint en compte la comunicació verbal però també la no verbal)
- aprendre a viure junts (a partir de les relacions amb els altres, el treball de cooperació, la comprensió i interacció amb la realitat social i el valor i respecte per les diferències)

El treball d'aquestes competències ha de formar part d'un Pla d'acció tutorial que, alhora, ha de respondre al criteri de coherència curricular, metodològica i didàctica i al de l'avaluació dels aprenentatges dels alumnes.

Un Pla d'acció tutorial representa una manera de treballar del centre travada en la planificació d'activitats que contribueixen al creixement i al desenvolupament integral i complet de la persona. Cal evitar, doncs, confeccionar un catàleg d'activitats destinat únicament a cobrir franges horàries de tutoria.

Per això, l'acció tutorial ha d'emmarcar el conjunt d'actuacions que tenen lloc en el centre educatiu, tot integrant les funcions del tutor amb les de la resta de l'equip docent i amb les dels professors d'orientació educativa.

A banda del tutor grupal, el centre pot organitzar la tutoria individualitzada per potenciar l'acompanyament i l'orientació de l'alumne com a tasca compartida i d'equip.

La prevenció de l'abandó escolar ha de ser una prioritat de l'acció tutorial a l'educació secundària obligatòria. En aquest sentit, la tutoria, com a part de l'acció docent, ha de donar resposta a la diversitat de ritmes, nivells i estils d'aprenentatge i a les diferents situacions personals mitjançant la detecció precoç de les dificultats i les potencialitats dels alumnes. Així mateix, ha de promoure la continuïtat cap als estudis postobligatoris del màxim nombre possible d'alumnes.

L'acció tutorial ha d'incorporar elements que permetin la implicació i l'autonomia dels alumnes en el procés educatiu, el desenvolupament d'un clima positiu en el grup i la vinculació dels alumnes en la dinàmica del centre.

D'acord amb el projecte educatiu, el centre ha de definir els aspectes organitzatius i funcionals de l'acció tutorial, així com els procediments de seguiment i d'avaluació, tenint en compte el conjunt de l'etapa educativa de què es tracti. Aquests aspectes formen part de les normes d'organització i funcionament del centre i la seva concreció per a cada curs i també de la programació general anual.

A través de la tutoria es planifica la implicació i la col·laboració de les famílies per donar-los suport en l'educació dels fills i donar orientacions i pautes per al procés d'aprenentatge que fan a casa. El tutor de l'alumne i la família han d'establir els acords i compromisos adequats per dur a terme les mesures educatives segons les característiques i necessitats de l'alumne. Aquests han de quedar recollits a l'addenda de continguts específics de la carta de compromís educatiu.

1.2. Aspectes generals de l'orientació. Coordinació entre primària i secundària

L'assoliment de l'èxit educatiu de l'alumne depèn en gran mesura del procés orientador i d'acompanyament continuat al llarg de la seva escolarització en les diferents etapes educatives.

Un acompanyament reeixit de l'alumne i del grup classe té en compte i, alhora, enforteix les estratègies d'aula (de clima, de gestió i de dinàmica) i d'aprenentatge (metodològiques, didàctiques, d'avaluació) que els professors i el centre dissenyen per donar resposta a la singularitat de nivells, estils i ritmes d'aprenentatge de l'alumne.

Els centres educatius han de planificar la coordinació entre primària i secundària d'acord amb un plantejament de continuïtat i de coherència pedagògica entre les etapes. Això significa establir entre els centres sessions de treball entre cicles i nivells per donar coherència a aspectes com ara el disseny i la planificació de la tutoria, el currículum, la metodologia i l'avaluació com a base sòlida per al traspàs entre etapes.

Aquesta dinàmica de treball afavoreix tant el coneixement que els centres tenen del seu estil docent i educatiu com el coneixement i el sentiment de pertinença en el centre de l'alumne i la família.

Amb aquesta finalitat, els equips directius dels instituts i de les escoles de procedència de l'alumne planificaran la realització de sessions de coordinació per oferir una orientació sòlida en el procés educatiu i l'itinerari formatiu de l'alumne.

El conjunt d'aquestes actuacions forma part de la programació general anual del centre en el marc del projecte educatiu de centre.

Els continguts de la coordinació entre l'etapa de primària i la de secundària es distribueixen en tres grans blocs:

- a. El primer bloc fa referència a:
 - o La concreció i el desenvolupament del currículum (objectius, competència, continguts clau, estratègies didàctiques, metodològiques i avaluació formativa).
 - o L'organització i el funcionament del centre al servei de l'acció orientadora i del plantejament d'escola inclusiva.
- b. El segon bloc inclou aspectes més concrets que s'han d'abordar abans del moment de la transició dels alumnes (a punt de finalitzar el sisè curs de primària), com són:
 - o Coneixement de l'alumne (nivells competencials, desenvolupament personal i social i situació familiar).
 - o Treball conjunt d'escola i institut per elaborar les activitats de reforç dels alumnes que les requereixin. Aquesta tasca vindrà facilitada per la coordinació continuada d'orientació que s'ha fet entre els centres.
 - o Realització d'entrevistes entre els tutors del darrer cicle de l'educació primària i els tutors del primer curs de l'educació secundària obligatòria del centre per concretar les adequacions metodològiques i didàctiques que l'equip docent haurà d'aplicar per acompanyar el procés d'aprenentatge de l'alumne.

- c. El tercer bloc amb continguts que han de mobilitzar-se un cop els alumnes promocionen a primer d'ESO:
 - o Seguiment del procés d'adaptació a l'institut, tant pel que fa a aspectes de desenvolupament personal i social com de les estratègies didàctiques adequades per al seu rendiment educatiu.

Els centres d'educació secundària sol·licitaran als centres de primària una còpia de l'historial acadèmic de l'alumne i l'informe individualitzat, amb la informació que es consideri convenient per a la millor incorporació de l'alumne a la nova etapa educativa. Una d'aquestes dades rellevants que cal facilitar als centres de secundària és el resultat de la prova oficial de les competències bàsiques.

En el traspàs, l'escola ha de lliurar la informació al centre de secundària (vegeu el document "Coordinació entre primària i secundària"), especialment la d'aquells alumnes amb necessitats educatives especials.

El membre de l'equip directiu que té encomanada la coordinació pedagògica i l'orientador seran les persones responsables de vetllar per aquest traspàs.

1.3. La tutoria i l'orientació a primer i segon d'ESO. El full de seguiment acadèmic

L'orientador, conjuntament amb el membre de l'equip directiu que té encomanada la coordinació pedagògica, donarà a conèixer als tutors de primer d'ESO la informació del traspàs de primària a secundària.

L'equip d'assessorament i d'orientació psicopedagògica (EAP) ha d'intervenir en aquesta tasca en el cas d'alumnes amb necessitats educatives especials i d'alumnes amb necessitats educatives específiques derivades de situacions socioeconòmiques o socioculturals desfavorides.

La recollida d'informació s'ha de programar amb temps suficient, ja que el seu objectiu principal és que l'equip de professors ajusti la seva activitat docent a les característiques del grup classe.

L'equip tutorial comparteix aquesta informació amb l'equip docent assignat a primer d'ESO amb la finalitat de preveure i consensuar les metodologies d'aula per atendre la singularitat de cada alumne. Els professors de l'especialitat d'orientació educativa dinamitzen aquesta tasca pedagògica. Aquests ajustaments i acords s'han de prendre abans de l'inici de les classes.

El treball conjunt de tutors i equips docents de primer i de segon d'ESO ha de servir també per concretar, per a determinats alumnes, mesures específiques, com per exemple la possibilitat de cursar un Programa Intensiu de Millora (PIM) o altres estratègies ajustades a les necessitats dels alumnes amb dificultats d'aprenentatge o alumnes amb altes capacitats. Aquestes propostes han de comptar amb l'acord de la família de l'alumne i és convenient activar-les abans de l'inici del curs escolar, encara que també es pot valorar la necessitat de les mesures un cop iniciat el curs.

Aquestes decisions i l'aplicació de mesures de grup i individuals s'han de recollir en el full de seguiment acadèmic prescrit en l'article 25 de l'[Ordre EDU/295/2008](#), de 13 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació a l'educació secundària obligatòria.

El contingut del full de seguiment acadèmic s'actualitza periòdicament d'acord amb els avenços de l'atenció personalitzada de cada alumne.

En finalitzar el primer curs d'ESO i en el cas excepcional que no sigui possible la seva continuïtat, el tutors han de lliurar el full de seguiment acadèmic als tutors de segon per tal de garantir la coherència de les decisions, acords i pràctiques pedagògiques aplicades per atendre la necessitat educativa de cada alumne.

Els fulls de seguiment acadèmic s'han de conservar en el centre fins que l'alumne finalitzi l'escolarització. Els tutors han de guardar en un únic espai aquests informes i posar-los a disposició dels altres professors de l'alumne.

La tutoria a primer i a segon d'ESO té com a objectiu principal motivar l'alumne, implicar la família en el procés d'aprenentatge i fer un seguiment acurat de l'alumne.

Per això, l'assignació de la tutoria requereix una atenció especial dins l'organització i el funcionament del centre que ha de garantir la continuïtat i la coherència de l'acció tutorial afavorint que el tutor de primer i segon curs d'ESO sigui el mateix professor. Així mateix, cada alumne ha de poder comptar amb un tutor individual responsable de guiar i fer el seu seguiment acadèmic i personal.

El coneixement de l'alumne que es deriva d'aquesta tasca de tutoria ha de servir per a l'enriquiment de l'aprenentatge des de l'àrea curricular, des de l'aula i dins el centre.

1.4. La tutoria i l'orientació a tercer i quart d'ESO. El document orientador

L'objectiu principal de la tutoria i l'orientació a tercer i quart d'ESO és guiar l'alumne cap a la responsabilitat de la presa de decisions.

El procés orientador construït a partir de la coordinació entre primària i secundària, planificat i coordinat en els dos primers cursos de l'ESO, ha d'haver permès en l'alumne l'autoconeixement i una percepció ajustada, a través d'una visió curricular àmplia, sobre les seves habilitats i competències relacionades també amb aspectes referents a la vida social, la intrapersonalitat, l'ètica i la intel·ligència creativa.

La tutoria a tercer i quart d'ESO permet la concreció de l'itinerari formatiu de l'alumne a partir de l'anàlisi de les seves capacitats i del seu aprenentatge i les estratègies didàctiques emprades en el treball específic de les àrees per part de l'equip docent.

El tutor i l'orientador, conjuntament amb la família, ajudaran l'alumne en la tria de l'itinerari de quart d'ESO, d'acord amb el seu progrés acadèmic i personal.

Els centres han de proporcionar als alumnes la informació suficient i l'orientació necessària per triar les opcions més adequades al seu procés d'aprenentatge, d'acord amb les ofertes acadèmiques i professionals existents, tant durant l'escolarització com en l'accés a estudis o en activitats posteriors.

En finalitzar el quart d'ESO i tal com preveu l'article 17 de l'[Ordre EDU/295/2008](#), de 13 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació a l'educació secundària obligatòria, el centre posarà a disposició de la família un document orientador per a l'alumne sobre les opcions més adequades per al seu futur

acadèmic i professional, que té caràcter confidencial i el seu contingut no és prescriptiu. És convenient lliurar aquest document en una entrevista personal del tutor amb l'alumne i la seva família.

Aquest document orientador ha de contenir els aspectes més rellevants de l'aprenentatge competencial de l'alumne al llarg de l'etapa educativa (competències i nivells de competència) i ha de concretar opcions per a la continuïtat del seu projecte formatiu personal.

Cada centre decideix el format del document orientador. Tot i així, el suport digital pot ajudar els centres amb la claredat i l'emmagatzematge d'aquesta informació.

1.5. Les funcions de l'orientador en el centre

Correspon al professor de l'especialitat d'orientació educativa la planificació, la coordinació i la dinamització de les tasques d'acompanyament, seguiment i avaluació dels alumnes en el centre.

Els professors d'aquesta especialitat han de desenvolupar en el centre unes funcions específiques. El director del centre prioritzarà l'exercici d'aquestes funcions en l'elaboració de l'horari de l'orientador en el marc d'un plantejament global i compartit de l'orientació educativa.

El professional de l'especialitat d'orientació educativa ha de dedicar 10 hores del seu horari a l'atenció directa als alumnes i 10 hores a donar suport tècnic a la comunitat escolar.

1. Atenció als alumnes (10 hores)

a) En matèria d'atenció directa correspon als alumnes:

- Suport personalitzat dins l'aula a alumnes amb necessitats educatives especials i alumnes que, per situacions personals o socials, requereixen una atenció específica.

Aquest suport dins l'aula ha de ser el fruit del treball coordinat i acordat entre orientador, departaments didàctics i equips docents i ha d'afavorir l'intercanvi d'estratègies i ajudes dins l'aula.

El director vetllarà per l'organització dels espais i els temps per dur a terme aquestes sessions de coordinació i d'intercanvi entre docents i professors orientadors.

- Docència sobre aspectes competencials relacionats amb la seva especialitat (competència de l'autonomia i iniciativa personal, competència aprendre a aprendre, competència social i ciutadana i competència comunicativa) per ajudar a contribuir a l'èxit acadèmic i personal de l'alumne.

Els professors de l'especialitat d'orientació educativa atenen, prioritàriament, els alumnes que presenten més dificultats en l'aprenentatge i, molt particularment, els que necessiten suports educatius específics per progressar en els aprenentatges i per participar en les activitats ordinàries del centre. Aquesta tasca complementa les funcions que desenvolupen els professors de cada matèria pel que fa a l'atenció de les diferents capacitats, interessos i ritmes d'aprenentatge que presenten els alumnes.

b) Fer avaluacions psicopedagògiques i informes

- Informes que orientin la presa de decisions del director del centre, l'equip docent, les famílies i/o serveis externs en relació amb els alumnes amb més dificultats d'aprenentatge i/o de conducta.
- Informes per orientar l'escolarització a l'ensenyament postobligatori d'aquells alumnes que han rebut suport i un seguiment específic per part de l'orientador, encara que no hagin requerit un dictamen durant l'escolaritat obligatòria.
- Informes per a la derivació d'alumnes a la unitat d'escolarització compartida (UEC) un cop valorades des d'una visió inclusiva i psicopedagògica les opcions educatives de l'alumne i havent esgotat les mesures d'aula i d'ajustament del currículum. Aquest informe inclou una valoració psicopedagògica, els aspectes que cal prioritzar per compensar les dificultats d'adaptació escolar i la justificació de la conveniència d'assistir a la UEC.
- En els centres que disposen d'unitats de suport a l'educació especial (USEE), l'orientador és l'encarregat de coordinar les accions educatives relatives a la coordinació continuada entre els professors de la USEE, l'orientador del centre i l'equip de l'EAP. Aquesta coordinació consisteix a concretar els temps i espais d'atenció als alumnes, acompanyar els docents en la resposta educativa d'aquests alumnes dins l'aula i, per això mateix, programar, seguir i avaluar les competències descrites en el Pla Individualitzat de l'alumne (PI).

2. Suport tècnic al conjunt de la comunitat escolar (10 hores)

a) Suport tècnic a l'equip docent

- Assessorament per a la funció tutorial, tant als professors tutors com als equips docents.
- Suport en la planificació dels programes i les actuacions específiques de l'orientació acadèmica i professional dels alumnes.
- Valoració dels grups classe des del punt de vista psicopedagògic i social per optimitzar la planificació de les activitats d'àrea i de l'acció tutorial i la creació d'un clima adequat de convivència i treball a l'aula que afavoreixi l'èxit educatiu.
- Col·laboració en la planificació de les estratègies organitzatives i didàctiques per a l'atenció de les necessitats educatives dels alumnes que garanteixin la seva participació en les activitats d'aula i en l'entorn escolar ordinari. En casos específics, amb la col·laboració del professional de l'EAP.
- Suport psicopedagògic a l'equip docent, conjuntament amb el tutor, o en l'elaboració, aplicació, seguiment i avaluació dels plans individualitzats.
- Assessorament als departaments didàctics i als equips docents en aspectes pedagògics i organitzatius per atendre adequadament els diversos ritmes, nivells i estils d'aprenentatge.

b) Suport tècnic a l'equip directiu del centre

- Suport a l'equip directiu en l'elaboració, aplicació, avaluació i actualització del projecte educatiu de centre en relació amb l'orientació educativa i en la concreció del Pla d'actuació del SEZ en qüestions d'orientació i mesures de diversitat.
- Participació en la comissió d'atenció a la diversitat o òrgan equivalent del centre per planificar i fer el seguiment i l'avaluació de les mesures d'atenció de tots els alumnes.
- Coordinació pedagògica dels recursos, de les actuacions dels professionals dels serveis externs (serveis educatius del Departament d'Ensenyament i altres serveis,

com l'hospital de dia i les aules hospitalàries) i del procés d'avaluació dels alumnes vinculats a aquests serveis.

1.6. La comissió d'atenció a la diversitat

La comissió d'atenció a la diversitat (CAD) és l'òrgan vertebrador i dinamitzador de l'orientació educativa en el centre. És l'espai pedagògic de trobada entre diferents professionals del centre per ajustar i concretar l'aprenentatge de l'alumne a les seves necessitats.

En els centres, la CAD la presideix el director o un altre membre de l'equip directiu i, en els centres privats, qui designi la titularitat, amb criteris d'analogia.

En aquesta comissió participaran els membres següents:

- El director o una persona de l'equip directiu
- El professor d'orientació educativa i/o referents d'equip d'orientació
- Referents de nivell i/o representants dels equips docents del centre
- Els professionals de la USEE (en cas que n'hi hagi)

De manera puntual, i quan es consideri necessari per la temàtica tractada, s'afegiran a la CAD aquests altres membres:

- El docent de l'aula d'acollida (en cas que n'hi hagi)
- El professional de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP), que intervé com a suport extern al centre

Les funcions de la comissió són, entre altres:

- a. Establir els trets bàsics de les formes organitzatives, metodològiques i didàctiques d'aula que, en el context del centre, es considerin més idonis per atendre la diversitat de l'alumne.
- b. Organitzar, ajustar i fer el seguiment de l'aplicació dels recursos de què disposa el centre i de les mesures adoptades per tal d'aplicar els criteris (determinats en el PEC) i les actuacions per a l'atenció a la diversitat.
- c. Decidir els procediments i criteris que empraran els equips docents per fer les adaptacions o els PI que corresponguin.
- d. Promoure i establir els criteris per a l'avaluació formativa de l'alumne.
- e. Fer una avaluació de la millora de l'atenció a la diversitat en el centre i del progrés de l'alumne.
- f. Establir els mecanismes per garantir el seguiment de l'evolució dels alumnes amb necessitats educatives especials i específiques.
- g. Fer el seguiment dels alumnes que han promocionat de sisè de primària a primer d'ESO i valorar les ajudes pedagògiques emprades, en el marc de la coordinació entre primària i secundària.
- h. Fer el seguiment i valoració de les decisions que es vagin prenent en el marc de la CAD.
- i. Altres funcions que en aquest àmbit li atribueixi el mateix centre.

D'acord amb aquestes funcions, la CAD és l'òrgan que ha de promoure les sessions de treball i l'intercanvi entre equips docents, equips de tutors i departaments didàctics.

Per aquesta raó la comissió ha de ser un espai de treball funcional i àgil i per això cal que decideixi la periodicitat de les reunions (dins les hores d'activitats complementàries d'horari fix de professorat) d'acord amb la planificació de les temàtiques plantejades.

1.7. La coordinació de l'orientador i l'EAP

En el marc de l'orientació educativa es produeixen situacions que requereixen la coordinació amb els professionals de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP).

A l'inici del curs escolar, la coordinació entre l'equip directiu, el professional de l'orientació del centre i el professional de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) és necessària per planificar les tasques, les accions i els moments que aquests professionals, a partir de les seves funcions específiques i complementàries, hauran d'anar desplegant per atendre i acompanyar els alumnes des de les seves singularitats i necessitats. Aquesta coordinació quedarà concretada en el Pla d'actuació de l'EAP al centre.

Aquests professionals han de compartir:

- En els casos d'alumnes amb dictamen compartiran, si escau, l'assessorament al tutor i a l'equip docent sobre aspectes relacionats en l'elaboració i el seguiment del Pla Individualitzat (PI).
- Un cop l'equip docent i la CAD, conjuntament amb l'orientador, han adoptat les mesures educatives ordinàries del centre per a aquells alumnes que requereixen una atenció específica i diferenciada, s'iniciarà entre l'orientador i l'EAP el procés de valoració psicopedagògica. A la fi d'aquest procés, l'EAP elaborarà, si escau, el corresponent informe de reconeixement de necessitats educatives especials.
- Cal que també es coordinin per orientar i informar les famílies dels alumnes amb necessitats educatives especials sobre serveis i recursos del sector, beques i ajuts.

Als centres que disposen d'unitats de suport a l'educació especial (USEE), a més de la coordinació i de les tasques descrites anteriorment, es fa necessària una coordinació continuada entre els professors de la USEE, l'orientador del centre i l'EAP, amb la finalitat de programar, seguir i avaluar les competències descrites en el Pla Individualitzat de l'alumne (PI) i acompanyar els docents per donar la resposta educativa adequada a aquests alumnes dins l'aula.

2. Criteris d'assignació de professors al centre per a la tutoria

Els criteris per a la definició dels equips docents i l'elaboració dels horaris, en el marc de les normes d'organització i funcionament del centre, han de prioritzar l'acció tutorial i l'orientació com a processos que afavoreixen l'assoliment de les competències i l'èxit educatiu de l'alumne.

La tutoria dels grups classe, en especial en els dos primers cursos de l'ESO, és convenient que s'assigni, en la mesura del possible, atenent als criteris següents:

- professors de les matèries comunes o professor orientador
- professors amb experiència al centre
- un mateix professor tutor en els dos cursos consecutius

A banda de la tutoria grupal, els centres que opten per una organització diferenciada de la tutoria individual per enfortir l'acompanyament personalitzat i l'orientació en el centre per a tots els alumnes o només una part, han d'especificar en les seves normes d'organització i de funcionament els criteris per a l'assignació de la tutoria individual.

3. Consideracions per a l'orientació acadèmica i professional

L'orientació acadèmica i professional complementa de manera gradual l'aprenentatge competencial de l'alumne a mesura que el seu projecte formatiu es va desenvolupant. Per aquesta raó les actuacions per a l'orientació acadèmica i professional han de formar part de la programació general anual, per donar resposta tant a la projecció professional com a la continuïtat formativa dels alumnes.

Els objectius d'aquesta orientació són:

- Mostrar la relació entre l'itinerari formatiu amb l'assoliment de les competències bàsiques.
- Desvetllar els interessos i/o expectatives professionals a través d'eines i recursos adients.
- Relacionar les opcions formatives amb diversos entorns professionals.

Per dur a terme les actuacions d'orientació acadèmica i professional els centres han de tenir en compte els aspectes següents:

- Considerar l'orientació educativa com un eix del projecte educatiu, el compromís de la direcció i la dinamització i participació en equip dels altres professionals.
- Transformar les intencions educatives en propostes concretes a partir d'estratègies metodològiques planificades.
- Desenvolupar activitats d'ensenyament i aprenentatge que condueixin a resultats relacionats amb les competències professionals.
- Relacionar les competències bàsiques amb les professionals.
- Motivar l'alumne vers una perspectiva de formació al llarg de la vida.
- Planificar de manera gradual les actuacions dins l'etapa educativa.
- Avaluar el grau d'assoliment de les activitats i la identificació dels aspectes a millorar i la proposta d'accions de progrés.

El professional referent per dinamitzar, planificar, seguir i avaluar l'orientació acadèmica i professional és l'orientador, conjuntament amb l'equip de tutors i d'acord amb l'equip directiu.

Els espais i els temps per treballar els continguts de l'orientació acadèmica i professional són, en especial, els de la tutoria, però també cal treballar-la en les activitats d'àrea, d'aula, de centre i d'entorn quan aquestes van adreçades a fer visible la projecció de tasques quotidianes, ja siguin acadèmiques, personals o socials.

En aquest treball de projecció acadèmica i professional cal comptar amb els agents educatius de l'entorn i, de manera molt especial, amb la participació dels referents familiars.

Les activitats d'orientació acadèmica i professional a tercer i quart d'ESO hauran d'ajudar els alumnes a visibilitzar i concretar els itineraris formatius més adequats a les seves potencialitats i ajustats als seus objectius professionals futurs.

4. Eines d'acompanyament i seguiment dels alumnes

Les eines d'acompanyament i seguiment dels alumnes ajuden i afavoreixen el seu desenvolupament global. Contribueixen al procés autonomitzador de l'alumne a partir de l'autoreflexió i l'autoanàlisi sobre el seu aprenentatge personal, acadèmic i professional.

Aquestes eines es divideixen en dos grans grups:

- a. Eines d'avaluació formativa inherents als models didàctics competencials i orientadors (fitxes de reflexió sobre l'aprenentatge, pautes d'interrogació, rúbriques).
- b. Eines de tutoria afavoridores de l'autoconeixement, la reformulació i definició d'accions de canvi i millora (projectes de millora personal).

5. Recursos per a l'orientació acadèmica i professional

El Departament d'Ensenyament ofereix suports i serveis als docents, tutors i orientadors dels serveis i centres educatius.

El web [Estudiar a Catalunya](#) informa de l'oferta formativa a Catalunya i de les vies per accedir a les diferents opcions ocupacionals. També facilita suggeriments d'activitats, models i eines per al treball intel·lectual i l'autoconeixement.

La Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (XTEC), dins la secció Currículum i Orientació > [Orientació educativa](#), conté materials, enregistraments d'experiències de centre i fonaments teòrics de l'orientació educativa.

El Saló de l'Ensenyament i les fires i salons comarcals dels municipis ofereixen la informació actualitzada i personalitzada de l'àmplia oferta d'estudis i formació ocupacional presencial i a distància.